

Rewitalizacja – pytania i odpowiedzi

1. Utrata funkcji w przypadku obiektów i budynków – jakie przesłanki muszą zaistnieć aby można było uznać, że obiekt/budynek utracił funkcje i kwalifikuje się do wsparcia w celu ich przywrócenia?

Utrata funkcji w przypadku przestrzeni publicznej – jakie przesłanki muszą zaistnieć aby można było uznać, że przestrzeń publiczna utraciła swoje funkcje i kwalifikuje się do wsparcia celem ich przywrócenia?

Kwestie przywrócenia i utraty funkcji, zarówno w przypadku obiektów/budynków, jak również, przestrzeni publicznej są przedmiotem analizy podejmowanej przez Zespół ds. rewitalizacji na etapie oceny poszczególnych programów rewitalizacji, tj. czy dany obiekt/budynek można zakwalifikować jako zdegradowany, czy przestrzeń publiczna rzeczywiście utraciła swoje funkcje i kwalifikuje się do wsparcia (weryfikacja zapisów w programach rewitalizacji odbywa się na podstawie deklaracji danej gminy, która przedstawia koncepcję projektu, bez dokumentowania zapisów o utracie funkcji).

W obu przypadkach, w pierwszej kolejności brana jest po uwagę diagnoza ujęta w LPR/GPR danej gminy, z której wynika stan kryzysowy, który może zostać rozwiązany dzięki planowanej inwestycji.

2. Zdegradowany obiekt/budynek – jaki obiekt/budynek (w jakim stanie) należy uznać za zdegradowany? W jaki sposób musi być wykazane, że obiekt/budynek jest zdegradowany? Czy musi on być wyłączony z jakiegokolwiek eksploatacji?

Aby można było uznać obiekt/budynek za zdegradowany, muszą zaistnieć obiektywne okoliczności natury społecznej i technicznej (niemające błahego charakteru), wskazujące, iż trwale utracił on swoją funkcję i przeznaczenie, tj. obiekt/budynek nie jest (faktycznie) wykorzystywany do prowadzenia jakiegokolwiek działalności oraz wykorzystanie danego obiektu/budynku do prowadzenia działalności nie jest możliwe ze względów technicznych (zły stan techniczny obiektu/budynku oznacza trwałą i obiektywną przeszkodę w wykorzystaniu obiektu/budynku do prowadzenia jakiegokolwiek działalności).

3. System poprawy bezpieczeństwa publicznego – jakie funkcjonalności muszą zostać założone i osiągnięte w ramach działań z zakresu poprawy bezpieczeństwa publicznego, aby można było uznać, że w ramach projektu powstanie system poprawy bezpieczeństwa publicznego (punktowany w ramach oceny jakościowej)?

System poprawy bezpieczeństwa publicznego ma służyć poprawie stanu poczucia bezpieczeństwa obywateli, przyczyniać się do ograniczenia przestępczości, przeciwdziałać i zapobiegać np. patologii społecznej, zjawiskom przemocy, ponieważ jak wskazują zapisy SZOOP RPO WP 2014-2020, celem Działania 6.3 i Działania 6.5

jest ograniczenie problemów społecznych (zdiagnozowane w LPR/GPR danej gminy).

Do działań mających na celu poprawę bezpieczeństwa mieszkańców należy zaliczyć m.in. montowanie nowoczesnego oświetlenia ulic i parków, systemy monitorujące. Należy przy tym pamiętać, iż zgodnie z SZOOP RPO WP 2014-2020, w ramach typów projektów ujętych w Działaniu 6.3 i Działaniu 6.5, roboty budowlane i zakup dotyczący systemów poprawy bezpieczeństwa publicznego mogą stanowić wyłącznie element uzupełniający realizację kompleksowego projektu przyczyniającego się do osiągnięcia celów Lokalnego / Gminnego Programu Rewitalizacji.

4. Infrastruktura drogowa – jaki zakres i wg jakiego klucza ma być wliczany do limitu 30%?

Zapisy Działania 6.3 *Rewitalizacja przestrzeni regionalnej* oraz Działania 6.5 *Rewitalizacja przestrzeni regionalnej* – ZIT SZOOP RPO WP 2014-2020 wskazują, iż w ramach ujętych typów projektów (wyłącznie, jako element uzupełniający realizację kompleksowego projektu przyczyniającego się do osiągnięcia celów Lokalnego / Gminnego Programu Rewitalizacji) możliwa jest m.in. budowa, przebudowa, rozbudowa lokalnej infrastruktury drogowej poprawiającej dostępność do rewitalizowanych obiektów i terenów – w wysokości nie przekraczającej 30%.

Wobec powyższego, do zakresu kosztów kwalifikowalnych wliczać należy infrastrukturę drogową mieszczącą się w ustawowo zdefiniowanym pasie drogowym.

5. Czy zastosowanie ma linia demarkacyjna pomiędzy działaniami 6.3 i 6.5 a pozostałymi działaniami RPO WP 2014-2020?

Czy zastosowanie ma linia demarkacyjna pomiędzy działaniami 6.3 i 6.5 a programami krajowymi?

W ramach PI 9b (Działanie 6.3 i Działanie 6.5), jakiegokolwiek przedsięwzięcia inwestycyjne finansowane z EFRR, muszą być podporządkowane rozwiązywaniu zdiagnozowanych w LPR/GPR problemów społecznych. Bowiern, zgodnie z zapisami Umowy Partnerstwa „*cel szczegółowy UP – włączenie społeczności zamieszkujących obszary peryferyjne i zdegradowane – realizowany jest przez kompleksową rewitalizację zdegradowanych obszarów (PI 9b oraz właściwe PI EFS w szczególności PI 9i, PI 9iv, PI 9v)*”. (...) „*Realizacja działań infrastrukturalnych jest narzędziem niwelowania zjawisk związanych z problemami społecznymi dotyczącymi danego obszaru, co znajduje odzwierciedlenie w logice zaprogramowania interwencji PI 9b. Przedsięwzięcia z zakresu rewitalizacji muszą być realizowane jako kompleksowe i zintegrowane projekty dotyczące wszystkich aspektów rewitalizacji danego obszaru. Kompleksowość działań rewitalizacyjnych wyraża się w integrowaniu działań w ramach różnych PI. Interwencja PI 9b związana będzie przede wszystkim z rozwiązywaniem problemów społecznych na rewitalizowanym obszarze poprzez przedsięwzięcia infrastrukturalne o mniejszej skali, uzupełniane przez inwestycje niezbędne dla rewitalizacji danego obszaru realizowane w ramach innych CT (PI 2a, PI2c, PI3a, PI 4a, PI4c, PI4iii, PI4e, PI4v, PI6c, PI6e, PI6iv, PI8j, PI8ii, PI8iii, PI9a, PI9i, PI9iv, PI9v). (...) Interwencje w ramach PI 9b EFRR oraz odpowiednich PI EFS (w tym w szczególności PI 9i, PI 9iv uzupełniają działania realizowane w ramach innych CT (PI 3a, PI 4c, 6c, 6e). Komplementarna interwencja w ramach różnych PI pozwala na kompleksowe rozwiązywanie problemów społecznych na rewitalizowanym obszarze”.*

Mając na uwadze powyższe, wsparcie w PI 9b (Działanie 6.3 i Działanie 6.5) np. infrastruktury transportowej, czy komunalnej jest dopuszczalne w projektach rewitalizacyjnych, niemniej, może stanowić jedynie element projektu (zgodnie z uwarunkowaniami SZOOP RPO WP 2014-2020), natomiast typowe działania z zakresu gospodarki komunalnej czy działania transportowe mogą być realizowane wyłącznie w odpowiednim dedykowanym tego typu działaniom w ramach odpowiedniego CT (właściwe osie i działania ujęte w SZOOP RPO WP 2014-2020).

Należy przy tym zaznaczyć, iż w myśl *Wytycznych Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* „projekt może nosić miano projektu rewitalizacyjnego o ile wynika on z programu rewitalizacji. Warunkiem ubiegania się o wsparcie projektów rewitalizacyjnych w ramach RPO WP 2014-2020 jest ich wynikanie z aktualnych (na dzień składania wniosku o dofinansowanie) programów rewitalizacji (niezależnie od ich nazwy)”.

Kryteria wyboru projektów dla Działania 6.3 *Rewitalizacja przestrzeni regionalnej* i Działania 6.5 *Rewitalizacja przestrzeni regionalnej – ZIT* wskazują, iż na etapie oceny formalnej badana będzie zgodność projektu z zapisami programu rewitalizacji znajdującego się w *Wykazie programów rewitalizacji prowadzonym przez IZ*: „Czy projekt został ujęty w programie/programach rewitalizacji umieszczonym/ch w aktualnym na dzień składania wniosku *Wykazie programów rewitalizacji dla których przeprowadzono z wynikiem pozytywnym weryfikację spełnienia wymogów dotyczących cech i elementów programu określonych w Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* wydanych przez ministra właściwego ds rozwoju regionalnego w zakresie rewitalizacji w programach rewitalizacyjnych na lata 2014-2020 oraz w *Instrukcji przygotowania programów rewitalizacji w zakresie wsparcia w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020??*”

Dla przykładu, projekty planowane do realizacji w ramach Osi IV czy Osi V SZOOP RPO WP 2014-2020 nie są projektami rewitalizacyjnymi i nie muszą wynikać z programów rewitalizacji aby móc aplikować o wsparcie.

W przypadku programów krajowych wspomniane powyżej *Wytyczne w zakresie rewitalizacji* ... wskazują na możliwe preferencje dla wsparcia projektów rewitalizacyjnych w ramach wymienionych priorytetów inwestycyjnych bezpośrednio związanych z rewitalizacją w poszczególnych programach operacyjnych (patrz Tab. 2 str. 12-13 ww. *Wytycznych*).

6. Czy jeśli w projekcie nastąpi przywrócenie/nadanie nowych funkcji w jednym lub dwóch pomieszczeniach w budynku przy realizacji robót budowlanych w całym obiekcie/budynku, to jak należy zakwalifikować koszty robót budowlanych? Czy taki projekt wpisuje się w typy projektów wskazane w SZOOP?

Generalnie należy przyjąć zasadę, że kwalifikowalna jest tylko ta część budynku, która spełnia zasady kwalifikowalności inwestycji wynikające z SZOOP RPO WP 2014-2020.

Realizacja robót budowlanych dotyczących części wspólnych w budynku, którego wyłącznie część jest przedmiotem projektu i spełnia warunki jego kwalifikowalności, powinna być rozliczana proporcjonalnie do powierzchni tej kwalifikowalnej części.

Należy przy tym dodać, że zadania ujęte w projektach w LPR/GPR poszczególnych gmin obejmowały najczęściej remont, przebudowę całych obiektów lub budynków zgodnie z typem projektów w Działaniu 6.3. Przy ocenie LPR/GPR Zespół ds. rewitalizacji nie weryfikował szczegółowo kwalifikowalności zakresu rzeczowego projektów, a jedynie ogólne ich założenia wpływające m.in. na komplementarność z EFS (w ramach poszczególnych stanowisk Zespołu ds. rewitalizacji, wskazywano, że ostateczna ocena projektu będzie miała miejsce na etapie KOP).

7. Czy projekty mające na celu przywrócenie lub nadanie funkcji administracyjnych w budynkach kwalifikują się do wsparcia?

Zapisy SZOOP RPO WP 2014-2020 w Działaniu 6.3 i Działaniu 6.5 wyraźnie wskazują, iż projekty mogą dotyczyć przywrócenia i/lub nadania nowych funkcji społecznych, gospodarczych, edukacyjnych, kulturalnych, sportowych, turystycznych lub rekreacyjnych, nie wskazują na możliwość dofinansowania przedsięwzięć mających na celu przywrócenie i/lub nadanie nowych funkcji administracyjnych.

8. Czy możliwe jest złożenie wniosku na mniejszy zakres niż w LPR/GPR?

Czy złożony wniosek o dofinansowanie może zawierać zakres rzeczowy mniejszy niż wskazany w LPR/GPR?

Zakres rzeczowy projektu planowanego do realizacji (odpowiednio w ramach Działania 6.3 lub Działania 6.5) zostaje poddany analizie według przyjętych kryteriów (*Regulamin, Wytyczne, Instrukcja*) i zweryfikowany w trakcie oceny LPR/GPR przez *Zespół ds. rewitalizacji*, dlatego też, możliwość złożenia wniosku o dofinansowanie na zakres mniejszy niż ten ujęty w LPR/GPR jest uzależniona od warunku zachowania m.in. komplementarności. W konsekwencji np. zmniejszenie zakresu rzeczowego projektu dokonane przez wnioskodawcę, spowodować może brak komplementarności projektów, co w konsekwencji może skutkować negatywną oceną wniosku.

Niemniej, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, zmiana zakresu rzeczowego projektu może być dopuszczalna przy zachowaniu świadomości, iż np. w konsekwencji stwierdzenia przez KOP braku komplementarności (zgodnie z opisem kryteriów) wniosek otrzyma negatywną ocenę.

9. Czy kanalizacja deszczowa jest kwalifikowana w ramach działań 6.3 i 6.5 RPO WP 2014-2020?

Czy i w jaki sposób należy kwalifikować kanalizację sanitarną w projektach w ramach działań 6.3 i 6.5 RPO WP 2014-2020 mając na uwadze zapisy KPOŚK?

Jak już zostało wspomniane powyżej, jakiegokolwiek działania inwestycyjne z EFRR finansowane w ramach PI 9b muszą być podporządkowane rozwiązywaniu zdiagnozowanych w LPR/GPR problemów społecznych.

Zgodnie z SZOOP RPO WP 2014-2020 budowa, przebudowa, rozbudowa, podstawowej infrastruktury komunalnej tj. przewodów lub urządzeń wodociagowych, kanalizacyjnych, ciepłowniczych, elektrycznych, gazowych i teletechnicznych na obszarze objętym projektem, w celu zapewnienia dostępu wszystkich obiektów i terenów rewitalizowanych do podstawowych usług komunalnych możliwa jest

wyłącznie, jako element uzupełniający realizację kompleksowego projektu przyczyniającego się do osiągnięcia celów Lokalnego / Gminnego Programu Rewitalizacji, w ramach wskazanych w Działaniu 6.3 i Działaniu 6.5 typów projektów. Niemniej, w przypadku inwestycji dotyczących infrastruktury komunalnej należy pamiętać, iż dopuszczalne są one jedynie w wyjątkowych sytuacjach (uzasadnionych spójnością realizowanej operacji - brakiem możliwości osiągnięcia założonych rezultatów bez realizacji danego elementu; konieczności wykazania spójności inwestycji z realizacją celów CT9 - włączenia społecznego i walki z ubóstwem, oraz oddziaływaniem całości operacji na rewitalizowany obszar). Co do zasady wsparcie w powyższym zakresie powinno być realizowane w odpowiednim dedykowanym tego typu działaniom CT. Należy wziąć również pod uwagę, że wszystkie projekty realizowane w obszarze rewitalizacji muszą być podejmowane na podstawie lokalnych/gminnych programów rewitalizacji. Wobec tego, powyższe inwestycje muszą wpisywać się w wymienione zasady i stanowić niezbędny element kompleksowego projektu rewitalizacyjnego (nie mogą być realizowane jako pojedyncze inwestycje).

W przypadku inwestycji w kanalizację deszczową, zgodnie z zapisami RPO WP 2014-2020, taka interwencja nie została przewidziana. Niemniej, stanowi ona standard przy budowaniu dróg i w ramach PI 9b ten element w projektach drogowych się pojawi, dlatego, w sytuacji jeśli zostanie zachowany dozwolony poziom finansowania infrastruktury drogowej (o którym mowa w SZOOP RPO WP 2014-2020), dopuszcza się możliwość uznania tego elementu jako wydatku kwalifikowalnego.

W przypadku gospodarki wodno-ściekowej nie powinny być brane pod uwagę obostrzenia wynikające dla tych projektów w ramach CT6, bowiem podstawą lokalizacji projektu rewitalizacyjnego jest LPR/GPR a nie KPOŚK, a mogą się zdarzyć sytuacje, że projekt będzie umiejscowiony na obszarach poza interwencją KPOŚK (obszary wiejskie, podgórskie) gdzie RLM nie można wprost zastosować, a obowiązuje LPR/GPR. Poza tym, taki projekt, jako niedominująca część kompleksowego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego zapewne będzie zarówno we wskaźnikach jak i samym celu nastawiony na efekty CT9 a nie realizację założeń KPOŚK.

10. Czy w ramach działań 6.3 i 6.5 RPO WP 2014-2020 zadania dotyczące dostosowania infrastruktury do pełnienia funkcji mieszkań, w tym także mieszkań chronionych, wspomaganych, socjalnych czy komunalnych kwalifikują się do wsparcia? Czy w ramach ww. naborów możliwe jest wsparcie samych mieszkań socjalnych np. w sytuacji gdy mieszkanie socjalne będzie zlokalizowane w bloku spółdzielni mieszkaniowej (i brak jest zasadności realizacji części wspólnych budynku) lub gdy zaplanowano adaptację całego budynku na mieszkania socjalne, a zadania te wynikają z LPR i ze zdiagnozowanych w nim problemów społecznych?

Zapisy SZOOP RPO WP 2014-2020 w pkt 10 *Typy projektów* wskazują na możliwość robót budowlanych dotyczących części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych wraz z otoczeniem funkcjonalnie związanym z budynkiem mieszkalnym i niezbędnym do poprawy jakości życia mieszkańców – wyłącznie, jako element szerszego projektu (kompleksowego projektu) przyczyniającego się do osiągnięcia celów Lokalnego / Gminnego Programu Rewitalizacji.

11. Czy w ramach działań 6.3 i 6.5 RPO WP 2014-2020 wymagana jest opinia o celowości inwestycji oraz badanie zgodności projektów z obowiązującymi mapami potrzeb zdrowotnych dla projektów z zakresu ochrony zdrowia?

W ramach PI 9b nie jest wymagana OCI, ani zgodność z mapą potrzeb zdrowotnych.

12. Czy w ramach działania 6.3 i 6.5 możliwe jest dofinansowanie projektów z zakresu ochrony zdrowia, w tym wsparcie projektów obejmujących opiekę długoterminową (m.in. hospicja). Czy w ramach funkcji społecznych, które mogą zostać przywrócone lub nadane obiektom/obszarom, mieszczą się również funkcje zdrowotne?

W myśl zapisów SZOOP RPO WP 2014-2020 „ograniczenie istotnych problemów zidentyfikowanych w Programie Rewitalizacji obejmującym obszary miejskie i/lub obszary wiejskie (odbywać się będzie) m.in. poprzez:

1. Budowę, przebudowę, rozbudowę, nadbudowę, remont, w celu przywrócenia i/lub nadania nowych funkcji społecznych, gospodarczych, edukacyjnych, kulturalnych, sportowych, turystycznych lub rekreacyjnych: (...)*”

Zaznaczenia przy tym wymaga, iż zapisy Umowy Partnerstwa wskazują, że działania (w tym działania obejmujące kompleksową rewitalizację społeczną, gospodarczą i przestrzenną) mają służyć włączeniu społecznemu, bowiem główną potrzebą jest poprawa szans na włączenie społeczne/integrację społeczną osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, dotkniętych ubóstwem lub innymi przesłankami wykluczającymi z życia społeczno-zawodowego. Zatem, istnieje potrzeba realizacji działań na rzecz zapobiegania dziedziczeniu biedy i podejmowanie działań prewencyjnych ograniczających ryzyko ubóstwa i wykluczenia społecznego. Zapisy UP wskazują także, że istotną potrzebą jest również zapewnianie dostępu do wysokiej jakości usług zdrowotnych i społecznych użyteczności publicznej, które będą sprzyjały społecznemu włączeniu i ograniczeniu ubóstwa. Jednocześnie, celem szczegółowym Działania 6.3 i 6.5 są ograniczone problemy społeczne na terenach zdegradowanych i to głównie na tych problemach powinien koncentrować się planowany do rewitalizacji projekt.

Z kolei, zapisy RPO WP 2014-2020 na str. 189 wskazują, iż: „w ramach priorytetu inwestycyjnego oczekuje się opracowania kompletnych projektów dotyczących rewitalizacji społecznej, fizycznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzennej. *Kwestie społeczne powinny obejmować działania na rzecz grup defaworyzowanych. Kwestie gospodarcze mogą dotyczyć wsparcia przedsiębiorczości i samozatrudnienia, wspierania gospodarki społecznej, podejmowania lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspierania mobilności pracowników. Natomiast w zakres rewitalizacji fizycznej wchodzić będą zadania dotyczące głębokiej przebudowy i adaptacji zdegradowanych obiektów, terenów i przestrzeni w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji np. kulturalnych, społecznych, gospodarczych. Działania infrastrukturalne powinny być podporządkowane rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów społecznych*”.

Powyższe zapisy RPO WP 2014-2020 mogą wskazywać, iż nie wyklucza się możliwości realizacji funkcji zdrowotnych przez projekty rewitalizacyjne.

W programach rewitalizacji diagnozowano problemy z dostępem do usług zdrowotnych i proponowano projekty z tym związane.

13. Czy w przypadku, gdy w ramach projektu partnerskiego (MOF) jeden partner realizuje zadanie dotyczące renowacji obiektu zabytkowego, a drugi zadanie wpisujące się w typ I, to spełniony jest wymóg określony dla II typu projektu (tj. że może on być realizowany tylko jako element I typu projektu)?

W przypadku projektu partnerskiego (MOF) musi on spełniać wymagania ujęte w SZOOP RPO WP 2014-2020 tj. musi być realizowany 1 wspólny projekt dotyczący I typu projektu, natomiast zadanie z zakresu II typu projektu musi stanowić element I typu projektu. W takim przypadku dokonuje się weryfikacji spełnienia ww. zapisów SZOOP RPO WP 2014-2020 indywidualnie wobec każdego z partnerów projektu ze szczegółową analizą przedstawionych przez nich zakresów rzeczowych. Wówczas każda Gmina będąca partnerem projektu, która zamierza realizować zakres rzeczowy objęty typem 2 projektu musi wykazać również, że realizuje typ 1 projektu, którego jednym z elementów jest zakres rzeczowy objęty 2 typem projektów.

14. Czy w I, II i III typie projektu otoczenie lub teren przyległy funkcjonalnie związane/y z budynkiem/obiektem musi być uwzględnione/y w robotach budowlanych? Czy możliwa jest realizacja robót budowlanych tylko w budynku/obiekcie? Czy możliwa jest realizacja robót tylko w otoczeniu/terenie przyległym funkcjonalnie związanym z budynkiem/obiektem?

Uwzględniając zapisy SZOOP RPO WP 2014-2020 i zawarte w nich opisy typów projektów możliwych do realizacji w ramach Działań 6.3 i 6.5 RPO WP 2014-2020, kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia kwestii poruszonej w przedmiotowym pytaniu ma osiągnięcie celu projektu. Zatem, jeżeli ograniczenie istotnych problemów zidentyfikowanych w Programie Rewitalizacji nastąpi poprzez realizację robót w samym budynku, wówczas należy uznać taki projekt za kwalifikowalny. Niemniej, realizacja robót budowlanych w kwalifikowalnych budynkach może być połączona z zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie z nim związanego. Nie ma natomiast, możliwości realizacji robót dotyczących wyłącznie otoczenia lub terenu przyległego funkcjonalnie związanego z budynkiem lub obiektem. Zgodnie bowiem z zapisami SZOOP RPO WP 2014-2020, przyległe otoczenie jest ściśle związane z budynkiem, który powinien być przedmiotem projektu. Roboty w otoczeniu należy traktować więc jako prace towarzyszące.